

Research Paper

Investigating the Relationship between Gender Schema and Adolescent Social Adjustment

Leila Ebadati¹, Narjes Ebadati^{2*}

1. Master, Women Studies, Secretary of Education, Darab, Iran.
2. Ph.D. Media Management, Lecturer of Islamic Azad University.

Received: 2020/03/13

Revised: 2021/09/28

Accepted: 2021/09/23

Use your device to scan and read the article online

DOI:

10.30495/jzv.2022.24292.3166

Keywords:

Gender Schema, Social Adaptation, Social Incompatibility, Adolescence.

Abstract

Introduction: The purpose of this study was to investigate the relationship between gender schemas and social adjustment of male and female high school students in Joyem city.

Methods: The research method is descriptive survey. They were selected as the sample size with Cochran's formula and simple random sampling method. The research instrument was Bam Gender Schema Questionnaire (1976) and California Social Adjustment Questionnaire Thorpe et al. (1936) which had good validity and reliability.

Results: The results of analysis of variance in relation to social adjustment and gender maps show that ($f = 10.48$) is significant, also The results of two-way analysis of variance showed that the rate of social adjustment between the two sexes in gender maps ($f = 583.18$) was significant. The result of independent t-test to evaluate the level of social adjustment in male and female students showed that the obtained t is equal to (3.35) is significant. The results of chi-square test to examine the relationship between social adjustment and gender maps in female students showed that the chi-square obtained was not equal to 7 significant. The results of chi-square test to investigate the relationship between social adjustment and gender maps of male students showed that the chi-square obtained was not significant equal to 1.81. According to what the results showed, there is a relationship between gender schemas and social adjustment of male and female students. Therefore, modifying or strengthening gender schemas is important to achieve social adjustment of students.

Citation: Ebadati L, Ebadati N. Investigating the Relationship between Gender Schema and Adolescent Social Adjustment: Quarterly Journal of Women and Society. 2022; 13 (50): 1-12.

*Corresponding author: Narjes Ebadati

Address: PhD, Media Management, Lecturer of Islamic Azad University, Pishva, Iran.

Tell: 09178916334

Email: Narjes Ebadati: na.ebadati@yahoo.com

Extended Abstract

Introduction

We have gender or a set of gender-related associations (2). Using such schemas, people use their behavior and information processing to give meaning to their daily lives (3). Gender schemas are constantly evolving with age and face different experiences. Gender schemes can be embedded in one's culture and social environment that guide one's actions and activities (5). Social adjustment is related to various factors such as intelligence, gender, family social status, ethnicity, etc. (11). Gender plans begin to form from the very beginning of life and if they are formed incorrectly, repeat in the course of life. Which can affect adolescent social adjustment (17). Adolescents face unique developmental challenges, and gender influences how young people manage these challenges (20). Considering the prominent role of culture in the formation of gender schemas of children and adolescents and the importance of social adjustment in all stages of human life on the one hand and paying attention to the group of students in Joyem region about whom little research

has been done, the need for this research The relationship between gender schemas and social adjustment of Joyem students was felt. So the research question is whether there is a relationship between gender schemas and social adjustment of male and female high school students in Joym?

Methods

The method of the present study is descriptive survey. The statistical population includes all male and female high school students in the first grade of Joyem city, which includes 283 people, of which 220 are girls and 63 are boys. 105 people as a sample size using Cochran's formula with an error of 0.1 by method Simple random sampling was selected. The instruments used in this study are Bam Gender Role Questionnaire with Cronbach's alpha coefficient in Bam Gender Role Questionnaire 0.92 and California Personality Questionnaire with Cronbach's social coefficient 0.76. Two-way analysis of variance, t-test and chi-square test were used to answer the research hypotheses using SPSS software.

Findings

Table 1- Analysis of variance test in the field of social adjustment and gender rols

Significant probability	ratio f	Average squares	Degree of freedom	Total squares	Schema Gender	The dependent variable
0.000	10.482	481.582	3	2044.747	Intergroup	Social adjustment
		65.021	99	6437.078	Intergroup	
			102	8481.825	Total	

According to the main hypothesis of the research, there is a significant difference between gender schemas and social adjustment of female and male students in the first grade of girls 'and boys' high schools. The test result shows that $f = 10.48$ is significant at the alpha level of 0.5. That is, in general, there is a significant difference between social adjustment in different gender roles.

According to the first sub-hypothesis, there is a significant difference between the gender maps of femininity and masculinity among the first grade male and female students of Joyem girls 'and boys' high schools. The result of analysis of variance shows that $f = 583.18$ is significant at the alpha level of 0.05. That is, the null hypothesis is rejected and there is a significant difference between the groups.

The sex factor with $f = 1.75$ is not significant at the alpha level of 0.05. The factor of gender maps with $f = 2.77$ is not significant at the alpha level of 0.05. But the interaction between gender and gender roles with $f = 2.58$ is significant at the alpha level of 0.05.

According to the second sub-hypothesis, there is a significant difference between the level of social adjustment in male and female students of the first grade of Joyem high school for girls and boys. The result of independent t-test shows that the obtained t is equal to 3.35 with a degree of freedom of 101 at the alpha level of 0.05 and there is a significant difference between the mean adaptation of girls and boys and in general boys with an average of 57.5 are more compatible than girls They are 51.6 on average.

According to the third sub-hypothesis, there is a significant difference between social adjustment and gender maps of first grade female students in Joyem High School. The result of chi-square test shows that chi-square obtained equal to 7 and degree of freedom 3 is not significant at the alpha level of 0.05 but is significant at the level of 7% confidence, ie there is a difference but the error rate is 7% and more than 5%. As a result, the null hypothesis is not rejected with certainty (0/ 95).

According to the fourth sub-hypothesis, there is a significant difference between social adjustment and gender maps of first grade male students in Joyem High School. The results of chi-square test show that chi-square obtained equal to 1.81 and degree of freedom 3 at the alpha level of 0.05 is not significant and there is no significant difference between the number of compatible and incompatible people in different gender roles among boys. The null hypothesis is not rejected with certainty (0/95).

Discussion

In order to examine the main hypothesis, the results showed that gender schemas have a significant relationship with social adjustment of male and female students.

Conclusion

Correcting or strengthening gender schemas is important to achieve students' social adjustment.

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines

All participants in the study participated in the study by filling out a consent form, and the researchers assured them that the results of the research were confidential.

Funding

All financial resources and costs for research and publication of the article have been paid by the authors and no financial support has been received.

Authors' contributions

The article is an excerpt from a Master's thesis. The first author is a MA,Field of Women's Studies; the Second author is a Ph.D; and the responsible author

Conflicts of interest

This article is taken from the Master's Thesis entitled " Investigating the Relationship between Gender Schemas and Social Adjustment of Adolescents in Joyem (Fars Province) " (Department of Women's Studies, Faculty of Social Sciences, Islamic Azad University, Roodehen).This research is not in conflict with personal or organizational interests.

مقاله پژوهشی

بررسی رابطه طرح‌واره جنسیتی و سازگاری اجتماعی نوجوانان

لیلا عباداتی^۱، نرجس عباداتی^{۲*}

۱. کارشناسی ارشد، مطالعات زنان، دبیر آموزش و پرورش، داراب، ایران.

۲. دکتر، مدیریت رسانه ای، مدرس دانشگاه آزاد اسلامی، پیشوا، ایران.

چکیده

هدف: هدف این پژوهش بررسی رابطه بین طرح‌واره جنسیتی و سازگاری اجتماعی دانش آموزان دختر و پسر دبیرستان‌های شهرستان جویم بود.

روش: روش تحقیق توصیفی پیمایشی است. جامعه آماری شامل همه دانش آموزان دختر و پسر پایه اول دوره دبیرستان دخترانه و پسرانه دبیرستان‌های جویم است که ۲۸۳ نفر هستند و ۱۰۵ به عنوان حجم نمونه با فرمول کوکران و با روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب شده‌اند. ابزار پژوهش پرسشنامه طرح‌واره جنسیتی بم (۱۹۷۶) و سازگاری اجتماعی کالیفرنیا تورپ و همکاران (۱۹۳۶) است که روایی و پایایی مطلوبی داشت.

یافته‌ها: نتیجه تحلیل واریانس در ارتباط با سازگاری اجتماعی و نقش‌های جنسیتی نشان می‌دهد که $(f = ۱۰/۴۸)$ معنادار می‌باشد، همچنین نتایج تحلیل واریانس دو طرفه نشان داد که میزان سازگاری اجتماعی دو جنس در نقش‌های جنسیتی $(f = ۵۸۳/۱۸)$ معنادار می‌باشد. نتیجه آزمون t مستقل برای بررسی میزان سازگاری اجتماعی در دانش آموزان دختر و پسر نشان داد که t بدست آمده برابر $(۳/۳۵)$ معنی دار است. نتیجه آزمون χ^2 دو برای بررسی رابطه سازگاری اجتماعی با نقش‌های جنسیتی در دانش آموزان دختر نشان داد که χ^2 بدست آمده برابر (۷) معنی دار نمی‌باشد. نتیجه آزمون χ^2 دو برای بررسی رابطه سازگاری اجتماعی با نقش‌های جنسیتی دانش آموزان پسر نشان داد χ^2 بدست آمده برابر $(۱/۸۱)$ معنی دار نمی‌باشد. با توجه به آنچه که نتایج نشان داد، بین طرح‌واره جنسیتی و سازگاری اجتماعی دانش آموزان دختر و پسر رابطه وجود دارد. بنابراین اصلاح یا استحکام طرح‌واره های جنسیتی جهت دستیابی به سازگاری اجتماعی دانش آموزان اهمیت دارد.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۱۲/۲۳

تاریخ داوری: ۱۴۰۰/۰۶/۰۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۷/۰۱

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید

DOI:

10.30495/jzv.2022.24292.3166

واژه‌های کلیدی:

طرح‌واره جنسیتی، سازگاری اجتماعی، ناسازگاری اجتماعی، نوجوانی.

* نویسنده مسئول: نرجس عباداتی

نشانی: دکتر، مدیریت رسانه ای، مدرس دانشگاه آزاد اسلامی، پیشوا، ایران.

تلفن: ۰۹۱۷۸۹۱۶۳۳۴

پست الکترونیکی: na.ebadati@yahoo.com

مقدمه

یکی از از مهم‌ترین ملاک‌های اجتماعی-فرهنگی برای دسته بندی افراد جامعه، جنسیت است (۱). هریک از ما به عنوان بخشی از ساختار دانش خود طرح‌واره جنسیتی یا مجموعه ای از تداوعی‌های مرتبط با جنسیت داریم (۲). افراد با استفاده از چنین طرح‌واره‌هایی رفتار و پردازش اطلاعات خود را برای معنا بخشیدن به زندگی روزمره خود استفاده می‌کنند (۳). در طول تاریخ همواره نخستین سوالی که والدین هنگام تولد یک نوزاد می‌پرسند یکسان است، آیا نوزاد پسر است یا دختر؟ این سؤال نشان دهنده این است که همه جوامع اهمیت زیادی به تفاوت بین زن و مرد می‌دهند. جنسیت به تفاوت‌های اکتسابی فرهنگی بین مردان و زنان دلالت دارد. به عبارت دیگر، زن و مرد بودن چیزی است که از هنگام تولد وجود دارد، ولی زنانگی و مردانگی چیزی است که از طریق جامعه پذیری به دست می‌آید. بدین ترتیب جنسیت بر ویژگی‌های اجتماعی دلالت دارد از قبیل تفاوت در سبک مو، لباس فرهنگی، نقش‌های شغلی و سایر صفات اکتسابی فرهنگی (۴). طرح‌واره‌های جنسیتی با افزایش سن فرد به طور مداوم تکامل می‌یابند و با تجارب مختلف روبرو می‌شوند. طرح‌های جنسیتی می‌توانند در فرهنگ و محیط اجتماعی فرد قرار بگیرند که اقدامات و فعالیت‌های فرد را هدایت می‌کنند (۵). تحریم‌های اجتماعی و خودتحریمی در تنظیم رفتار مرتبط با جنسیت بسیار مهم است و چنین فرایندهای خودتنظیمی رفتار جنسیتی و رفتار همگن را ایجاد می‌کند و منجر به احساس رضایت از خود و ارزشمندی می‌شود (۶). به طرح‌واره جنسیتی را بعنوان یک چارچوب ذهنی اطلاعات دریافتی از محیط که مرتبط با جنسیت افراد می‌باشد را سازماندهی و هدایت و افراد را در چهار سنخ شخصیتی از هویت جنسیتی (زنانگی^۱، مردانگی^۲ و دوجنسیتی^۳، نامتمایز^۴) متمایز می‌نماید (۷) طرح‌واره‌های جنسیتی منجر به تنظیم رفتارهایی می‌شود که مطابق با تعریف فرهنگی معنای زن و مرد بودن است (۸). بخش مهمی از شناخت دانش آموزان به کلیشه‌های مربوط می‌شود که خصوصیات و توانایی‌هایی را به هریک از دو جنس نسبت می‌دهد که در جنس دیگر کمتر یافت می‌شود و با پذیرش کلیشه‌های جنسیتی افراد تمایل دارند که بر حسب تصورات و باورهایشان درباره رفتارهای متناسب با جنسیت عمل کنند و هویت جنسیتی خود را بسازند (۹). دانش آموزان نوجوان با بکارگیری مهارت‌های اجتماعی، می‌تواند جایگاه خود را در میان مراودات اجتماعی و ارتباط با همسالان خود و بزرگسالان پیدا کند و مورد پذیرش اجتماعی

قرار گیرد (۱۰) بسیاری از محققان ادعا می‌کنند که سازگاری اجتماعی برای یک محیط یادگیری جدید یک عامل مهم برای موفقیت در روند تنظیم کلی می‌باشد (۱۱). سازگار شدن با محیط مهم‌ترین غایت همه فعالیت‌های ارگانیزم است (۱۲). سازگاری اجتماعی بر گیرنده ارزیابی ذهنی و عینی است معیار اندازه گیری رشد اجتماعی هر کس سازگاری او با دیگران است. اساس سازگاری اجتماعی بوجود آوردن تعادل بین خواسته‌های خود و انتظارات اجتماع است (۱۰). انواع فعالیت‌های زندگی انسان در مورد سازگاری انسان با مسائل شغلی، اجتماعی و اقتصادی اش تکامل می‌یابد (۱۳). کلمه سازگاری برای متناسب کردن است (۱۴). سازگاری اجتماعی از روابط بین افراد، گروه‌ها و عناصر فرهنگی تشکیل شده است (۱۵) و به عنوان مهم‌ترین شاخص سلامت روان است (۱۶). سازگاری اجتماعی با عوامل مختلفی مثل هوش، جنسیت، موقعیت اجتماعی خانواده، قومیت و ... ارتباط دارد (۱۱). طرح‌واره‌های جنسیتی از همان ابتدای زندگی شروع به شکل گیری می‌کنند و اگر به صورت نادرست شکل بگیرند، می‌تواند بر سازگاری اجتماعی نوجوان تأثیر بگذارد (۱۷). تربیاتی و شاول^۵ (۱۸) در نتیجه پژوهش خود بیان کردند سازگاری اجتماعی دانش آموزان دبیرستانی دخترانه و پسرانه تفاوت معنی داری وجود دارد و سازگاری اجتماعی پسران بهتر از دختران است. پیپر (۱۹) در مطالعه ای در میان جوانان افریقایی امریکایی گزارش کرد که دختران از راهبردهای جستجوی حمایت اجتماعی و اجتناب بیشتر از پسران استفاده می‌کنند. بین نقش‌های جنسیتی فرزندان در گروه‌های مختلف تفاوت وجود داشت و در نهایت سازگاری اجتماعی دو گروه متفاوت هستند آگام^۶ (۲۰) در پژوهش خود بیان می‌کند که به نظر می‌رسد دختران نسبت به پسران در برابر تأثیرات روانی منفی بر سلامت، آسیب پذیرتر هستند و دختران به طور قابل توجهی سطح سازگاری بالاتری دارند و مشکلات رفتاری کمتری نسبت به پسران دارند. هیباردو بورمستر^۷ (۲۱) در پژوهش خود گزارش کرد که بین جنسیت و سازگاری اجتماعی نوجوانان تفاوت وجود دارد. قرتیه و همکاران (۲۲) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که سازگاری اجتماعی دختران تیزهوش بیش از پسران تیزهوش بود. خالق باقری (۲۳) در پژوهش خود نشان داد که بین طرح‌واره‌های جنسیتی و سازگاری اجتماعی نوجوانان رابطه وجود دارد و تفاوت بین افرادی که دارای نقش دو جنسیتی می‌باشند با افرادی که دارای نقش جنسیتی زنانه و نامتمایز هستند، معنادار می‌باشد. خمسه (۲۴) در پژوهش خود بیان کرد که تفاوت بین

5. Tripathy and.Sahu

6. Agam

7.. Hibbard and. Buhrmester

1- femininity

2- masculinity

3- androgynous

4- undifferentiated

فرضیات پژوهش

فرضیه اصلی - بین طرحواره های جنسیتی و سازگاری اجتماعی دانش آموزان دختر و پسر پایه اول دبیرستان های دخترانه و پسرانه جویم تفاوت معنادار وجود دارد.

فرضیه فرعی اول - بین نقش های جنسیتی زنانگی و مردانگی در بین دانش آموزان دختر و پسر پایه اول دبیرستان های دخترانه و پسرانه جویم تفاوت معنادار وجود دارد.

فرضیه فرعی دوم - بین میزان سازگاری اجتماعی در دانش آموزان دختر و پسر پایه اول دوره دبیرستان دخترانه و پسرانه جویم تفاوت معنادار وجود دارد.

فرضیه فرعی سوم - بین سازگاری اجتماعی با نقش های جنسیتی دانش آموزان دختر پایه اول دبیرستان های جویم تفاوت معنادار وجود دارد.

فرضیه فرعی چهارم - بین سازگاری اجتماعی با نقش های جنسیتی دانش آموزان پسر پایه اول دبیرستان های جویم تفاوت معنادار وجود دارد.

روش پژوهش و ابزار پژوهش

روش پژوهش حاضر توصیفی پیمایشی است. جامعه آماری شامل کلیه دانش آموزان دختر و پسر دوره دبیرستان دخترانه و پسرانه پایه های اول شهرستان جویم می باشد که شامل ۲۸۳ نفر می باشد که ۲۲۰ نفر دختر و ۶۳ نفر پسر می باشند. ۱۰۵ نفر به عنوان حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران با خطای ۰٫۱ با روش نمونه گیری تصادفی ساده انتخاب گردیدند. از میان دختران که از سه دبیرستان هستند به نسبت ۶۷ نفر به عنوان نمونه آماری و از میان پسران که در دو دبیرستان به نسبت ۳۸ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب گردیدند این پژوهش رضایت آگاهانه داوطلبانه، حق انصراف از پژوهش، رعایت حریم خصوصی و راز داری نمونه آماری پژوهش به عنوان ملاحظات اخلاقی در نظر گرفته شد. ابزارهایی که در این پژوهش برای روش جمع آوری داده ها مورد استفاده قرار گرفته اند عبارتند از:

پرسشنامه نقش جنسیتی بم

ساندرا بم پرسشنامه نقش جنسی را در سال ۱۹۷۴ تدوین نمود. فرم بلند (۶۰ ماده ای) پرسشنامه نقش جنسی شامل ۲۰ صفت به طور کلیشه ای زنانه^۳ و ۲۰ صفت به طور کلیشه ای مردانه^۴ و ۲۰ صفت به عنوان ماده های خنثی^۵ است. این پرسشنامه، بر خلاف دیگر مقیاس های اندازه گیری نقش

طرحواره های ذهنی زنانه و مردانه در این گروه دختران دانشجو معنادار است. شاکری حسن وند (۲۵) بیان می کند بسیاری از نوجوانانی که در سازگاری عاطفی و اجتماعی دارای مشکل هستند و یا توسط همسالان خود مورد پذیرش واقع نمی شوند، در معرض ابتلا به انواع مشکلات رفتاری، عاطفی و قانونی هستند و در امر تحصیلی نیز ضعیف هستند. حیدر وهمکاران (۶) بیان می کنند که سو رفتار در مدرسه بخشی از تصویب هویت جنسیتی مردانه و عواقب زیان آور برای تحصیل کنندگان نوجوان پسر است (۲۶). فورسیت^۱ (۲۷) بیان می کند در نوجوانان امریکایی افریقایی، تفاوت معناداری بین دختر و پسر در راهبردهای مقابله ای مشاهده نشد. جنسیت یکی از عواملی است که در نیمرخ روانشناختی افراد با هم تفاوت دارد. جنسیت در نحوه بروز عوامل محیطی بر آسایشناسی نهایی مؤثر است. از نظر یانگ^۲ دختران بیشتر اطاعت و مردان بیشتر، کنش نمایی و پرخاشگری می کنند (سازگاری امروز جوانان اثر قابل توجهی در سازگاری آتی آنان در نقش های شغلی و خانوادگی خواهد داشت (۲۲) باید توجه نمود که نوجوانی یکی از حساس ترین دوره های زندگی است و ورود به دوره تحصیل دبیرستان چالش هایی در زمینه سازگاری از جمله سازگاری با والدین، همسالان، معلمان، محیط مدرسه و جامعه را به وجود می آورد (۲۸) نوجوانان با چالش های منحصر به فرد تکاملی روبرو هستند و جنسیت بر نحوه مدیریت جوانان بر این چالش ها تأثیر می گذارد (۲۰). دانش آموزان هر جامعه به عنوان قشر آینده ساز هر کشور محسوب می شوند (۲۹). با توجه به نقش پررنگ فرهنگ در شکل گیری طرح وارهای جنسیتی کودکان و نوجوانان و اهمیت سازگاری اجتماعی در تمامی مراحل فراخانای زندگی انسان از سویی و توجه به گروه دانش آموزان منطقه جویم که کارهای تحقیقاتی اندکی در موردشان صورت گرفته است، ضرورت انجام این پژوهش در قالب رابطه طرحواره های جنسیتی و سازگاری اجتماعی دانش آموزان جویم احساس گردید. با توجه به ناهمسو بودن پژوهش های مختلف در خصوص مساله پژوهش و اندک بودن مطالعاتی که از سازه های رویکرد بم در مطالعات خود استفاده کرده اند و اینکه اشراف بر مسائل نوجوان می تواند راهگشای بسیاری از مسائل آموزشی، تربیتی باشد، بنابراین این سؤال پژوهشی مطرح می شود که آیا بین طرحواره جنسیتی و سازگاری اجتماعی دانش آموزان دختر و پسر دبیرستان های جویم رابطه ای وجود دارد؟

4- masculine

5- filler items

1. Forsythet

2. Yung

3- Feminine

پرسشنامه شخصیتی کالیفرنیا

پرسشنامه شخصیتی کالیفرنیا را تورپ و همکاران در سال ۱۹۳۶ تهیه کردند و در سال ۱۹۵۳ مورد تجدید نظر قرار گرفت (۳۳). آزمون به منظور سنجش سازگاری‌های مختلف زندگی دارای دو قطب سازگاری شخصی و سازگاری اجتماعی است و شامل ۱۸۰ سؤال دو گزینه‌ای (از انواع خیر و آری) است. سازگاری شخصی و اجتماعی هر یک به طور جداگانه دارای ۹۰ سؤال است. در زمینه سازگاری اجتماعی ۶ مقیاس فرعی که هر یک دارای ۱۵ سؤال است وجود دارد. بنابراین ۶ نمره اختصاصی (مربوط به عامل‌های قالب اجتماعی، مهارت‌های اجتماعی، علائق ضد اجتماعی، روابط خانوادگی، روابط مدرسه‌ای و روابط اجتماعی) و همچنین یک نمره به عنوان سازگاری اجتماعی کلی از جمع نمره‌های مقیاس‌های فرعی به دست می‌آید. در پژوهش حاضر از هر ۹۰ سؤال مربوط به سازگاری اجتماعی استفاده شد. در تحقیق پیوسته گر و همکاران (۳۴) میزان ضریب اعتبار سازگاری اجتماعی به روش آلفای کرونباخ برابر ۰/۶۹ بدست آمد. در این پژوهش ضریب آلفای کرونباخ در پرسشنامه سازگاری اجتماعی ۰/۷۶ بدست آمد.

یافته‌های پژوهش

یافته‌های پژوهش در قالب دو قسمت یافته‌های توصیفی و یافته‌های استنباطی ارائه شده است.

یافته‌های توصیفی

جدول ۲- سازگاری اجتماعی در دانش آموزان دختر و پسر

جنس	تعداد	میانگین	انحراف استاندارد
دختر	۶۳	۵۱/۶۰	۸/۳۳۹
پسر	۴۰	۵۷/۵۰	۹/۲۲۶

فرضیه اصلی - بین طرح‌واره های جنسیتی و سازگاری اجتماعی دانش آموزان دختر و پسر پایه اول دبیرستان‌های دخترانه و پسرانه جویم تفاوت معنادار وجود دارد.

جنسیتی، زنانگی و مردانگی را به عنوان دو بُعد مستقل در نظر می‌گیرد که به موجب آن می‌توان نشان داد که آزمودنی، اعم از مؤنث یا مذکر، در هر دو بُعد بالا (دو جنسیتی) یا در هر دو بعد پایین (نامتماز) یا در یک بعد بالا و در بعد دیگر پایین (مردانه یا زنانه) هستند، بنابراین ۴ نوع نقش جنسیتی مردانه (با نمرات بالا در مقیاس مردانگی)، زنانه (با نمرات بالا در مقیاس زنانگی)، دو جنسیتی (با نمرات بالا در هر دو مقیاس مردانگی و زنانگی)، نامتماز (با نمرات پایین در هر دو مقیاس مردانگی و زنانگی)، مشخص می‌شود. این پرسشنامه به دانش آموزان داده شد و از نمونه‌ها خواسته شد خود را بر اساس ماده‌های پرسشنامه، در یک مقیاس هفت درجه ای از ۱ (هرگز یا تقریباً در مورد من صادق نیست) تا ۷ (همیشه یا تقریباً در مورد من صادق است) توصیف نماید. روایی صوری پرسشنامه نقش جنسی (فرم بلند ۶۰ ماده ای) بوسیله بم مورد بررسی و تأیید قرار گرفت که همبستگی‌های گزارش شده برای زنان ۰/۷۶ و برای مردان ۰/۸۲ است (۳۰) مطالعات انجام شده در ایران توسط عبدی (۳۱) خالق باقری (۲۳)، خسته (۲۴)، علی اکبری دهکردی (۳۲) همگی نشانگر پایایی و روایی معنادار است. خلییان شلمزاری (۷) به بررسی ساختار عاملی و تعیین همسانی درونی پرسشنامه نقش جنسی بم فرم ۳۰ ماده ای پرداخته است، که همبستگی پایینی را نشان می‌دهد و بیان می‌کند که لازم است در بکارگیری فرم ۳۰ ماده ای برای ارزیابی ویژگی‌های جنسیتی نوجوانان ایرانی تجدید نظر صورت گیرد. البته لازم به ذکر است که در این پژوهش ضریب آلفای کرونباخ در پرسشنامه نقش جنسیتی بم ۰/۹۲ بدست آمد.

همانطور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود میانگین سازگاری اجتماعی در دانش آموزان دختر (۵۱/۶۰) و در دانش آموزان پسر (۵۷/۵۰) می‌باشد.

بررسی آزمون فرضیات پژوهش

برای پاسخگویی به فرضیات پژوهش با استفاده از نرم افزار SPSS، از آزمون‌های تحلیل واریانس دو طرفه، آزمون t و آزمون خی دو استفاده شده است.

جدول ۳- آزمون تحلیل واریانس در زمینه سازگاری اجتماعی و نقش‌های جنسیتی

متغیر وابسته	طرحواره جنسیتی	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	نسبت f	احتمال معناداری
سازگاری اجتماعی	بین گروهی	۲۰۴۴/۷۴۷	۳	۴۸۱/۵۸۲	۱۰/۴۸۲	۰/۰۰۰
	درون گروهی	۶۴۳۷/۰۷۸	۹۹	۶۵/۰۲۱		
	تعداد کل	۸۴۸۱/۸۲۵	۱۰۲			

جنسیتی مختلف تفاوت معنادار مشاهده می‌شود، در نتیجه فرض صفر با اطمینان (۹۵٪) رد می‌شود. فرضیه فرعی اول - بین نقش‌های جنسیتی زنانگی و مردانگی در بین دانش آموزان دختر و پسر پایه اول دبیرستان‌های دخترانه و پسرانه جویم تفاوت معنادار وجود دارد.

در ارتباط با سازگاری اجتماعی و نقش‌های جنسیتی نتیجه آزمون نشان می‌دهد $f = 10/48$ در سطح آلفای ۵٪ معنادار می‌باشد. یعنی به طور کلی بین سازگاری اجتماعی در نقش‌های

جدول ۴- تحلیل واریانس دو طرفه میزان سازگاری اجتماعی دو جنس در نقش‌های جنسیتی

منابع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	نسبت f	احتمال معنی‌داری
پراکندگی درون گروهی	۲۳۱۶۷۷/۵۸۶	۱	۲۳۱۶۷۷/۵۸۶	۵۸۳/۱۸۳	۰/۰۰۰
جنس	۲۵۴/۸۳۴	۱	۲۵۴/۸۳۴	۱/۷۵۱	۰/۲۷۴
نقش‌های جنسیتی	۱۲۵۳/۹۲۰	۳	۴۱۷/۹۷۳	۲/۷۷۱	۰/۲۱۲
نقش جنسیتی جنس	۴۵۲/۵۵۹	۳	۱۵۰/۸۵۳	۲/۵۸۳	۰/۰۵۰

اما تعامل بین جنس و نقش‌های جنسیتی با $f=2/58$ در سطح آلفای ۰/۰۵ معنی دار است. فرضیه فرعی دوم - بین میزان سازگاری اجتماعی در دانش آموزان دختر و پسر پایه اول دوره دبیرستان دخترانه و پسرانه جویم تفاوت معنادار وجود دارد.

برای آزمون این فرضیه میانگین سازگاری اجتماعی دو جنس دختر و پسر در نقش‌های جنسیتی مختلف مورد مقایسه قرار گرفت. نتیجه آزمون تحلیل واریانس نشان می‌دهد $f=583/18$ در سطح آلفای ۰/۰۵ معنی دار می‌باشد. یعنی فرض صفر رد می‌شود و تفاوت معنی دار بین گروه‌ها وجود دارد. عامل جنس با $f=1/75$ در سطح آلفای ۰/۰۵ معنی دار نمی‌باشد. عامل نقش‌های جنسیتی نیز با $f=2/77$ در سطح آلفای ۰/۰۵ معنی دار نمی‌باشد.

جدول ۵- آزمون t برای بررسی میزان سازگاری در بین دانش آموزان دختر و پسر

آزمون t		تفاوت میانگین‌ها	
t	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت میانگین‌ها
۳/۳۵۶	۱۰۱	۰/۰۰۱	-۵/۸۹۷

تفاوت معنی دار وجود دارد و در کل پسران با میانگین ۵/۵۷ سازگارتر از دختران با میانگین ۵/۱۶ هستند. در نتیجه فرض صفر با اطمینان (۹۵٪) رد می‌شود.

برای آزمون این فرضیه میانگین سازگاری اجتماعی دختران و پسران با هم مقایسه شد که نتیجه آزمون t مستقل نشان می‌دهد t بدست آمده برابر ۳/۳۵ با درجه آزادی ۱۰۱ در سطح آلفای ۰/۰۵ معنی دار است و بین میانگین سازگاری دختران و پسران

فرضیه فرعی سوم - بین سازگاری اجتماعی با نقش‌های جنسیتی دانش آموزان دختر پایه اول دبیرستان‌های جویم تفاوت معنادار وجود دارد.

جدول ۶- آزمون خی دو برای بررسی رابطه سازگاری اجتماعی با نقش‌های جنسیتی در دانش آموزان دختر

سطح معناداری	درجه آزادی	میزان ارزش	آزمون خی دو
۰/۰۷۲	۳	۷/۰۰۱	تعداد
		۶۳	

بیشتر از ۵٪ است در نتیجه فرض صفر با اطمینان (۹۵٪) رد نمی‌شود.

فرضیه فرعی چهارم- بین سازگاری اجتماعی با نقش‌های جنسیتی دانش آموزان پسر پایه اول دبیرستان‌های جویم تفاوت معنادار وجود دارد.

برای آزمون این فرضیه تعداد افراد سازگار و ناسازگار در هر نقش جنسیتی با هم مقایسه شد و نتیجه آزمون خی دو نشان می‌دهد خی دو بدست آمده برابر با ۷ و درجه آزادی ۳ در سطح آلفای ۰/۰۵ معنی دار نمی‌باشد اما در سطح اطمینان ۷٪ معنی دار است یعنی تفاوت وجود داشته اما میزان خطا ۷٪ می‌باشد و

جدول ۷- آزمون خی دو برای بررسی رابطه سازگاری اجتماعی با نقش‌های جنسیتی دانش آموزان پسر

سطح معناداری	درجه آزادی	میزان ارزش	آزمون خی دو
۰/۶۱۱	۳	۱/۸۱۸	تعداد
		۳۸	

نشان داد که بین دانش آموزان دختر و پسر سازگار و ناسازگار از نظر نقش‌های جنسیتی زنانگی و مردانگی تفاوت معناداری وجود دارد که با یافته‌های بم (۳۰) و خمسه (۲۴) همسو می‌باشد. در تبیین این فرضیه می‌توان بیان کرد که نقش دو جنسیتی در میزان سازگاری و ناسازگاری دارای تفاوت معناداری در دو جنس می‌باشد. افراد دو جنسیتی هم از نظر ذهنی و هم از نظر اجتماعی سالم‌تر و موثرتر از هر یک از سه گروه دیگر (افراد دارای نقش‌های جنسیتی زنانه، مردانه، نامتمایز) می‌باشند. همچنین بروز ویژگی‌های دو جنسیتی یعنی ابراز کیفیت‌های وسیله ای و بیانی (ویژگی‌های مردانه و زنانه) منجر به بروز سلامت روانی بیشتر و در نتیجه سازگاری بیشتر نسبت به داشتن یکی از این حالات می‌گردد. افراد دو جنسیتی انطباق و سازگاری بیشتری در محیط کاری خود داشته و احساس کنترل بیشتری را بر محیط کار خود دارند. افراد دو جنسیتی در انواع وسیع موقعیت‌ها بهتر از افرادی عمل می‌کنند که شکل گیری جنسیتی‌شان تک بعدی است، چرا که آنان در منابع رفتاری خود هم ویژگی زنانه و هم ویژگی مردانه دارند. نتایج بدست آمده از فرضیه فرعی دوم نشان داد که بین میزان سازگاری در بین دانش آموزان دختر و پسر تفاوت معناداری وجود دارد به بیان دیگر میزان سازگاری در گروه پسران از گروه دختران بالاتر است و بین دو گروه تفاوت معناداری مشاهده می‌شود. از جمله تحقیقات هم سو با تحقیق فوق می‌توان به تحقیقی که توسط هیبارد (۲۱)، آگام (۲۰) تریپاتی و شاو (۱۷)

برای آزمون این فرضیه تعداد پسران سازگار و ناسازگار در نقش‌های جنسیتی مختلف مورد مقایسه قرار گرفتند. نتیجه آزمون خی دو نشان می‌دهد که خی دو بدست آمده برابر با ۱/۸۱ و درجه آزادی ۳ در سطح آلفای ۰/۰۵ معنی دار نمی‌باشد و بین تعداد افراد سازگار و ناسازگار در نقش‌های جنسیتی مختلف در بین پسران تفاوت معنی دار مشاهده نشده است در نتیجه فرض صفر با اطمینان (۹۵٪) رد نمی‌شود.

بحث و نتیجه گیری

هدف این پژوهش بررسی رابطه بین طرح‌واره جنسیتی و سازگاری اجتماعی دانش آموزان دختر و پسر دبیرستان‌های شهرستان جویم بود. جنس‌های مختلف به طور متفاوتی جامعه-پذیر می‌شوند (۳۵). نشانه‌هایی وجود دارد که سازگاری دانش آموزان دختر و پسر می‌توانند تحت تأثیر کلیشه‌ها قرار بگیرند (۳۶). در راستای بررسی فرضیه اصلی نتایج پژوهش نشان داد که طرح‌واره‌های جنسیتی با سازگاری اجتماعی دانش آموزان دختر و پسر رابطه معنادار دارد که با یافته‌های خالق باقری (۲۳)، دیناروند (۱) و بم (۳۰) همسو می‌باشد. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت نقش‌های جنسیتی بر عواملی مانند سازگاری و عزت نفس مؤثر است و افرادی که در اصطلاح نقش آموز جنسیتی شده‌اند تمایل کمتری برای انطباق پذیری و سازگاری در موقعیت‌های مختلف از خود نشان داده‌اند. یافته دیگر این پژوهش

مشارکت نویسندگان

مقاله برگرفته از پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد است. نویسنده اول کارشناس ارشد رشته مطالعات زنان است؛ نویسنده دوم دکترا و نویسنده مسئول است.

تعارض منافع

این نوشتار برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد تحت عنوان «بررسی رابطه بین طرحواره‌های جنسیتی و سازگاری اجتماعی نوجوانان شهر جویم (استان فارس)» است (گروه مطالعات زنان، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن) است و با منافع شخصی یا سازمانی منافات ندارد.

References

1. Dinarvand, M (2019) Comparison of stereotypical behavior, self-concept and socialization of primary and secondary school students in Shavour, Medical Journal of Mashhad University of Medical Sciences. 62, 341-321. [Persian]
2. Hejazi, E. Rezadost, Z (2012). The effect of gender and gender schemas on friendship patterns, Journal of Woman and Society, 3, (3), 57-77. [Persian]
3. Leung, E (2020). Gender Schemas. In: Zeigler-Hill V., Shackelford T.K. (eds) Encyclopedia of Personality and Individual Differences. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-319-24612-3_667
4. Khodarahmi, S. Alavi, M. Ezzati, S (2015). Comparison of social adjustment of male and female students of Payame Noor University in Darrehshahr, Journal of Youth Sociological Studies, 6 (20), 801-14. [Persian]
5. Meyer, M., & Gelman, S. A (2016). Gender essentialism in children and parents: Implications for the development of gender stereotyping and gender-typed preferences. Sex Roles, 75(9-10), 409-421.
6. Heyder <https://link.springer.com/article/10.1007%2Fs11199-020-01147-9> - Aff1, A. Hek M. Houtte M (2021). When Gender Stereotypes Get Male Adolescents into Trouble: A Longitudinal Study on Gender Conformity Pressure as a Predictor of School Misconduct, Sex Roles, 84, 61-75
7. Khalilian Shalamzari, M (2018). A Study of Factorial Structure (Construct Validity) and internal consistency of the Bem Sex-Role

انجام گرفته اشاره کرد. در تبیین این فرضیه می‌توان گفت که جنسیت قابل توجه‌ترین عامل اجتماعی در شکل‌دهی الگوهای اجتماعی است (۲). اگر از چند دختر و پسر نوجوان بخواهید روابط صمیمی خود را توصیف کنید، احتمالاً بین آن‌ها تفاوت جنسی خواهد یافت. صمیمیت عاطفی در روابط دوستی دخترها بیشتر از پسرهاست (۳۷). پسرهای دو جنسیتی درست مانند دخترها، روابط

حامی مالی

تمام منابع مالی و هزینه پژوهش و انتشار مقاله تماماً بر عهده نویسندگان بوده و هیچ‌گونه حمایت مالی دریافت نشده است.

- Inventory in Iranian teenage population, Journal of Psychometrics, 7(26), 7-24. [Persian]
8. Bem, S. L. (1981). Gender schema theory: A cognitive account of sex typing. Psychological Review, 88, 354-364.
9. Alireza Nejad, S. Azarnia, A. Nikogftar, M (2016). Gender and Gender: A Study in Social Adjustment of Sexually Dissatisfied, Journal of Social Sciences, 25(72). 150-191. [Persian]
10. Nazami, L. Azemodh, M (2019). Social adjustment prediction based on parenting schemas and parent-child attachment styles in teenage girl students in Tabriz city, Quarterly Journal of Women and Family Studies, 43(12), 145-165. [Persian]
11. Viet, V (2021). Student's adjustment to university and its relation to gender, residence and family factors, Kasetsart Journal of Social Sciences 42, 81-88.
12. Zare Baghbidi, A (2018). Study of the relationship between perfectionism and happiness and individual and social adjustment in first grade high school students in District One of Yazd in the academic year 2017-2018 Master's thesis in Educational Sciences - Counseling and guidance Islamic Azad University Ardakan Unit. [Persian]
13. Beri N, Kaur M (2020): Relationship of adjustment, social competence and achievement motivation among senior secondary school students, Ann Trop Med & Public Health; 23(S6), 698-709.
14. Chowhan, A. Ravees, Sh (2019). Gender differences in adjustment amongst the college students of Jammu city, International Journal of Applied Research 2019; 5(8), 17-20
15. Mokhtari K. Rezaee, M. Baljani, E (2021). The Association Between Social Adjustment and Work-Family Conflict and Organizational Citizenship Behavior in Clinical Staff of the

- Khatam-al-Anbia Hospital in Salmas in 2019, Preventive Care in Nursing & Midwifery Journal, 11(1), 28-34. [Persian]
16. Safara M. Rafiee, S. (2020). Effectiveness of Empathy Training on Social Adjustment and School Belonging in Elementary Sixth-Grade Students, Iranian Evolutionary and Educational Psychology Journal, 2(1), 71-80. [Persian]
17. Chen, Jun. Zhang, H. Wei, B. Guo, Z. (2018). The model of children's social adjustment under the gender-roles absence in single-parent families First published: 14 January, <https://doi.org/10.1002/ijop.12477>.
18. Tripathy, M. Sahu B. (2018). Gender: its effect on Adjustment Level of High School Students, New York Science Journal, 11(2), 88-91.
19. Pierre, C. (2013). The Interactive Effects of Coping Strategies, Gender, and Stress in the Prediction of Internalizing Symptoms in African American Youth: An Application of the Specificity Model. (Master of Arts thesis). Loyola University, Chicago
20. Agam, R. Tamir, S. Golan, M. (2015). Gender Differences in Respect to Self-Esteem and Body Image as Well as Response to Adolescents' School-Based Prevention Programs, Journal of Psychology & Clinical Psychiatry 2 (5), 1-7
21. Hibbard, D. Buhrmester, D. (2010). Competitiveness, Gender, and Adjustment Among Adolescents, Sex Roles 63, 412-424
22. Ghoratepeh A. Taleh Pasand, S. Manshaee Gh R. Abolfathi, M. Salhi, M. Ghare Tapeh, Sh. (2015). Relationship between personal and social adjustment with locus of control and gender in gifted high school students in Kermanshah, Journal of Health Education and Health Promotion Iran, 3 (2), 159-166. [Persian]
23. Khalegh Bagheri, R. (2003). Investigating the Relationship between Gender Schemes and Social Adaptation of Adolescents in Tehran, (MA Thesis in Psychology), Al-Zahra University. [Persian]
24. Khamse, A. (2005). Investigating gender serotype, Journal of Women's Studies, Alzahra University Women's Issue (6), 115-134. [Persian]
25. Shakeri Hassanvand, M. (2018). The effectiveness of positive thinking skills training on social adjustment and self-efficacy of female high school students in Khorramabad, Master's thesis. Department of Psychology - Psychology Payame Noor University of Alborz Province, Payame Noor Center, Karaj. [Persian]
26. Tabatabaieian, F. Nisi, A. K. Hamid, n. (2014). The Effectiveness of Group Self-Regulation Training on Social Adjustment of middle School Students in Shooshtar, Educational Journal of Women and Family 8 (1), 1-29. [Persian]
27. Forsythe, S. M. (2010). Coping Behavior and Gender Differences in African American Adolescents. (Master's thesis), Pacific University.
28. Savadkouhi, A. Sharifi, M. Shokri, O. (2020). The effect of emotional and social adjustment on students' online high-risk Behaviors, Knowledge & Research in Applied Psychology, 21(2), 64-74. [Persian]
29. Karimi, L. (2017). Study of the relationship between family communication patterns and emotional maturity with social adjustment of high school students in Safashahr Master's thesis. Psychology - General Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology. Islamic Azad University of Marvdasht. [Persian]
30. Bem, S. L. (1974). The lenses of gender. New Haven, CT: Yale University Press.
31. Abdi, B. (2001). Investigating the Relationship between Gender Roles and Job Identity in Fear of Success among Tehran University Students. (Master of Science in Psychology), Teacher Training University. [Persian]
32. Aliakbari, M. Mohtashmi, T. Hasanzadeh, P. (2012). The study of psychometric characteristics in short form Bem's Sex-Role Inventory with emphasis on factor analysis in Iranian population Social Cognition, Social Cognition, 1(1), 45-58. [Persian]
33. Mazaheri, M. Mohsen Golparvar, M. Shayegannejad, V. (2007). The effect of group behavior training on social adjustment of children and adolescents with epilepsy, Knowledge and Research in Psychology, 33, 15-36. [Persian]
34. Pyvastegar, M. Darvize, Z. Tavosi, S. (2013). Investigating the relationship between environmental attachment and mental health and social adjustment of first year high school students in Varamin, Quarterly Journal of

Architecture and Utopia,15,195-203.

[Persian]

35.Michell, A (2018). Fighting gender discrimination, my scanner(translator),press negah.

36.Igbo J. N,Onu,V. C. Obiyo,N. O(2015). Impact of Gender Stereotype on Secondary School Students' Self-Concept and Academic Achievement, SAGE and Open Access page (<http://www.uk.sagepub.com/aboutus/openaccess.htm>).

37.Buhrmester, D. (1996) Need fulfillment, interpersonal competence, and the developmental contexts of early adolescent friendship. In W.M Bukowaski, A. F. Newcomb, W. W. Hartup(Eds.), The company they keep: Friendship during childhood and adolescence, New York: Cambridge University Press. p 158-185.

38.Jones, G.P. Dembo, M.H. (1989) "Age and Sex Role Differences in Intimate Friendships During Childhood and Adolescence". Merrill-Palmer Quarterly, 35: 445-462.